

Respons

Algerie: Verneplikt

- Kort om det algeriske forsvaret
- Verneplikts lengde og organisering
- Tjenesteunndragelse

Kort om kildetilfang

Kildetilfanget om verneplikt i Algerie er varierende. Rent faktiske forhold, som registreringsrutiner, sesjon og innkalling, samt søknadsprosedyrer for utsettelse og fritak, er forholdsvis detaljert beskrevet på nettsidene til det algeriske forsvarsdepartementet og algeriske utenriksstasjoner. Lovgivning med strafferammer for tjenesteunndragelse er også tilgjengelig. Imidlertid er informasjonen om den faktiske håndhevingen av straffebestemmelsene lite tilgjengelig, og den informasjonen som finnes, er anekdotisk.

Kort om det algeriske forsvaret

Det algeriske forsvaret (Armée nationale populaire, ANP) har sitt utspring i den nasjonale frigjøringshæren (Armée de Libération Nationale), etablert i 1954 som et ledd i frigjøringskampen mot kolonimakten Frankrike. Hæren er ansett som den mest profesjonelle i Afrika og den arabiske verden etter Egypt, og ble rangert som verdens 25. sterkeste hær i 2017 (Global Firepower 2018). ANP har ikke vært involvert i krigshandlinger mot en fremmed stat på mange tiår, men har lang og bred erfaring i kontraterrorvirksomhet, særlig under krigen mot væpnede islamistiske grupper på 1990-tallet og senere i forbindelse med terroraksjoner, som for eksempel angrepet på gassanlegget ved In Amenas i 2013. I tillegg har landets militære styrker som oppgave å forsvare landets nesten 7000 kilometer lange grense mot syv stater, hvorav flere, som Libya og Mali, er såkalte svake stater som ikke er i stand til å beskytte egne territorier og grenser (Ghanem-Yazbeck 2017a).

De algeriske væpnede styrkene består av 792 350 mann. Den aktive styrken er på 520 000, mens reservistene utgjør 272 350. ANP har tradisjonelt handlet mesteparten av sitt militære utstyr fra tidligere Sovjetunionen, i tillegg til Kina og Frankrike. I dag har landet inngått avtaler om kjøp av militært materiell med blant annet Italia og Tyskland. Fra 2000-tallet har samarbeidet med USA økt i omfang, særlig i forbindelse med at Algerie har fått en nøkkelrolle i terrorbekjempelsen i Sahel-området. Algerie har også en mindre, nasjonal militærindustri.

ANP har spilt en viktig historisk rolle i Algerie, som videreføring av motstandshæren som vant frihet fra Frankrike i 1962 etter drøyt syv års blodig krig. ANP har fortsatt stor innflytelse i dag, ikke minst politisk. En rekke ledende politikere har bakgrunn fra frigjøringskrigen, og hærledelsen har stor innflytelse på sivile politikere. Hæren har også et godt rykte i befolkningen som den institusjonen som «reddet» landet fra væpnede islamister på begynnelsen av 1990-tallet, og fremstår som en garantist for stabilitet i landet (Ghanem-Yazbeck 2017b). Hæren er også en av landets viktigste arbeidsgivere, og spiller derfor en viktig rolle i mange familiers dagligliv.

President Abdelaziz Bouteflika er både forsvarssjef og forsvarsminister, og tar alle viktige avgjørelser som omhandler de væpnede styrkene, gjerne i form av dekreter eller presidentforordninger.

Verneplikts lengde og organisering

Algerie har obligatorisk verneplikt for alle menn fra 19 års alder.

Verneplikten er hjemlet i lov om verneplikt (Loi 14-06 relative au service national) fra 2014, samt ulike forordninger, dekreter med mer (se Ministère de la Défense Nationale u.å. for en oversikt over gjeldende lovgivning).

I forbindelse med at ny lov om verneplikt ble vedtatt i 2014, ble tjenestetiden satt ned fra 18 til 12 måneder (Lov om verneplikt 2014, artikkel 5).

Forsvaret har ikke kapasitet til å innrullere alle i hvert årskull. Årskullene er store, og sikkerhetsstyrkene er en av få muligheter unge har til lønnet arbeid og karriere. I tillegg har Algerie profesjonalisert sine militære styrker, og velger derfor ut de best egnede kandidatene. Det er Forsvarsdepartementet som bestemmer hvor mange som til enhver tid skal kalles inn til tjeneste. Ved endt førstegangstjeneste blir man overført til reservistkorpset (Lov om verneplikt 2014, artikkel 58).

Det er det sentrale vernepliktsverket (Direction du service national) som har ansvar for å administrere verneplikten. Det finnes 39 lokale vernepliktsentre rundt i Algerie, i tillegg til algeriske utenriksstasjoner som administrerer denne oppgaven overfor algeriske borgere i utlandet. En liste over alle lokale vernepliktsentre finnes på sidene til Forsvarsdepartementet (Ministère de la Défense Nationale u.å.).

Registrering og sesjon

Alle algeriske menn må møte til registrering det året de fyller 17 år. Registreringen skjer i den kommunen vedkommende er bosatt, eller ved nærmeste utenriksstasjon, i perioden 2. januar til 30. september hvert år.¹

Registreringen er, som tidligere nevnt, obligatorisk for algeriske borgere i Algerie og i utlandet (dog kun menn) det året de fyller 17 år.

¹ Det algeriske generalkonsulatet i Paris opplyser at registreringen foregår i første trimester (Algeries generalkonsulat i Paris u.å.).

Etter registrering vil den vernepliktige få innkalling til sesjon. Kun bevegelseshemmede, alvorlig syke, sykehusinnlagte og innsatte i fengsel er fritatt fra å møte til sesjon når de blir innkalt (Lov om verneplikt 2014, artikkel 17-18).

En medisinsk undersøkelse avgjør hvorvidt kandidaten er skikket til tjeneste eller ikke. Allerede under sesjonen kan den vernepliktige levere inn søknad om utsettelse eller fritak.²

Søknad om fritak og utsettelse

Man kan søke om fritak (dispense) av velferdsgrunner, både før og etter innrulling. I henhold til det algeriske forsvarsdepartementet (Ministère de la Défense Nationale u.å.), kan fritak innvilges når den vernepliktige

- er familieforsørger
- er i arbeid
- har en eller flere brødre som avtjener verneplikten
- har en nær slektning som har status som offer i den nasjonale tragedien³

Søknad om fritak avgjøres av en egen kommisjon i landets militære regioner, med det sentrale vernepliktsverket som ankeinstans (Lov om verneplikt 2014, artikkel 24-26).

Man kan også søke om utsettelse av innkalling (report d'incorporation) dersom man har en «midlertidig forhindring» eller en bror som avtjener verneplikten (Lov om verneplikt 2014, artikkel 27).

Man kan søke om utsettelse av selve verneplikten (sursis) dersom man er under utdanning. Utsettelsen kan fornyes frem til man er ferdig med utdanningen. Dette dokumenteres med bekreftelse fra lærestedet (Lov om verneplikt 2014, artikkel 28-30).

Personer som bor i utlandet, kan søke om fritak eller utsettelse ved nærmeste utenriksstasjon. Søkeren legger ved fødselsattest, kopi av ID-kort, kopi av konsulært ID-kort, oppholdstillatelse og dokumentasjon på skole eller arbeid ved søknadsformularet. I tillegg legger søkeren ved dokumentasjon på det grunnlag vedkommende søker fritak eller utsettelse på, slik som familieforhold, medisinske forhold og lignende (Algeries generalkonsulat i Paris u.å.).

Innkalling til tjeneste

Dersom man blir kvalifisert på sesjon, blir man innkalt til tjeneste. Innkallingen sendes via det lokale gendarmeriet. Innkallingsmåte for algeriere bosatt i utlandet bestemmes særskilt. Dersom den vernepliktige ikke møter til tjeneste til oppgitt tid og sted, får han en ny innkalling med marsjordre til neste kontingent. Dersom den vernepliktige unnlater å kvittere for mottakelse av ordren, anses han likevel som varslet.

² Dersom den vernepliktige av en eller annen grunn ikke får innkalling til sesjon, har vedkommende en selvstendig plikt til å gjøre seg kjent med forhold rundt verneplikten. Dersom den vernepliktige er innkalt til sesjon, men unnlater å møte, blir vedkommende automatisk ansett som skikket til tjeneste, og mister retten til å søke om utsettelse eller fritak (Lov om verneplikt 2014, artikkel 19).

³ «Den nasjonale tragedien» er navnet på krigen mellom den algeriske staten og væpnede islamistiske grupper på 1990-tallet. Se Landinfo 2014 for mer informasjon om denne konflikten.

Når den vernepliktige møter til sin enhet, gjennomgår han en ny medisinsk undersøkelse. Dersom han blir ansett som tjenesteudyktig der, får han fritak og ordner det administrative ved lokalt vernepliktskontor (Lov om verneplikt 2014, artikkel 31-34).

Tjenesteunndragelse

I henhold til loven om verneplikt anses man for å ha unndratt seg tjeneste dersom man 1) ikke har møtt til registrering og sesjon innen man fyller 25 år, eller 2) ikke har møtt til tjeneste etter andre gangs innkalling (Lov om verneplikt 2014, artikkel 35). Status som en som unndrar seg tjeneste (insoumis) opphører imidlertid dersom den vernepliktige anholdes, melder seg frivillig til myndighetene, eller erklærer å ha unndratt seg tjenesten ved en feil (Lov om verneplikt 2014, artikkel 37).

Imidlertid tyder informasjon fra algeriske forsvarsmyndigheter på at dette er en sovende bestemmelse. Ifølge El Djeich («Hæren»), den offisielle publikasjonen til det algeriske forsvaret, vil bestemmelsen først håndheves fra 2022 (Bendada 2018).

Konsekvenser ved å unndra seg verneplikt

Straffereaksjonene ved å unndra seg verneplikt reguleres av den militære straffeloven og i lov om verneplikt. Saker som omhandler vernepliktsunndragelse skal behandles i militærdomstolen.

I henhold til militær straffelov av 2007 artikkel 254, straffes tjenesteunndragelse med fengsel i tre måneder til fem år i freds tid. I henhold til vernepliktsloven artikkel 7, vil en person som ikke har utført verneplikten (uten å ha blitt innvilget fritak eller utsettelse) ikke kunne få arbeid i offentlig eller privat sektor eller utøve et liberalt yrke.

Spørsmålet i denne sammenhengen er hvorvidt algeriske myndigheter *faktisk* håndhever regelverket. Det finnes, så langt Landinfo kjenner til, ingen åpent tilgjengelig statistikk over antall saker, eller utfallet av dem. Vurderingen av dette spørsmålet må derfor utledes av generell kontekst og den anekdotiske informasjonen som faktisk foreligger.

Hvert år er det flere vernepliktige enn det det algeriske forsvaret har bruk for. Ifølge Mehenni (2018) har det vært en økning i antallet som ønsker å gjennomføre verneplikten etter innføring av ny vernepliktslov i 2014. I forbindelse med omorganiseringen av verneplikten, teller tjenestetiden nå som arbeidserfaring, og gjennomført verneplikt vil derfor veie positivt i ansettelsesprosesser, særlig i offentlig sektor. Tjenestepliktige som er i jobb, har fått lovfestet rett til å bli gjeninnsatt i sin stilling etter endt tjeneste. I tillegg kommer lønn under tjeneste og pensjonspoeng. Det er i dag, ifølge samme kilde, langt flere som ønsker å gjennomføre tjenesten enn det forsvaret har behov for. I et samfunn hvor arbeidsledigheten er svært høy, særlig blant unge, er verneplikten et viktig sysselsettingstiltak. Landinfo holder det derfor som lite sannsynlig at en mann i vernepliktig alder tvinges til å tjenestegjøre dersom han ikke er motivert for det.

Likevel er det et krav om at den enkeltes vernepliktstatus er avklart med myndighetene. Menn i vernepliktig alder må derfor ta kontakt med vernepliktsverket med sikte på å registrere seg og gjennomføre sesjon. Selv om de ikke skal tjenestegjøre, vil de få et bevis på at deres vernepliktstatus er avklart og i lovformelig orden.

Til tross for at det fremstår som forholdsvis enkelt å få sin vernepliktstatus i lovformelig orden, er det likevel mange med uklar vernepliktstatus i Algerie. På Forsvarsdepartementets nettsider oppfordres disse til å ta kontakt med lokalt vernepliktsenter med sikte på å avklare forhold rundt verneplikten. I henhold til Forsvarsdepartementet vil de få en «varm velkomst» og de ansvarlige vil «lytte til deres bekymringer» (Ministère de la Défence Nationale u.å.).

Det finnes lite eller ingen informasjon som antyder at personer som unndrar seg verneplikt blir straffeforfulgt i militærdomstolen og idømt fengselsstraff. Konsekvensen av å unndra seg verneplikt synes først og fremst å være administrative vanskeligheter, hovedsakelig i forbindelse med søknad om arbeid. Den tyske organisasjonen Connection e.V, som arbeider for rettighetene til de som søker fritak fra militærtjeneste av overbevisningsgrunner, skriver følgende i en briefing om Algerie:

The provisions for deserters have been tightened. To be able to go to work, male citizens aged 25 or older must each demonstrate that they have duly completed their national service by presenting a special card issued upon completion of service. Prior to 2014, that was only mandatory for public sector positions.

Forum posts and personal accounts suggest that there is a huge disconnect between the law and reality on this score. Individuals who do not enlist are often not persecuted or drafted and can nonetheless possess the military service completion card which they need to look for work (on account of corruption or forgeries, or by virtue of the presidential amnesty for over 30-year-olds which has been in force indefinitely since 2011) [...]. At the same time, there are others who enlisted, postponed their military service due to vocational training and reported back following completion of that training who have been waiting for years, in some cases, for the start of their military service, and thus also for the military service completion card without which they cannot find work (Connection e.V. 2016).

Ifølge LADDH (e-post, mars 2018) kreves imidlertid ikke lenger bekreftelse på utført verneplikt (eventuelt utsettelse eller fritak) ved ansettelser, og mye tyder derfor på at denne bestemmelsen ikke håndheves, i alle fall ikke systematisk.

Vernepliktige som ikke har gjennomført tjenesten må i teorien ha særskilt tillatelse fra myndighetene til å forlate landet. Etter 2014 gjennomfører myndighetene imidlertid ikke lenger bakgrunnssjekk i forbindelse med utstedelse av pass (U. S. Department of State 2017). Dette bekreftes av Connection e.V. (2016), som opplyser at grensepolitiet har fått instruks om å ikke undersøke dokumentasjon på gjennomført verneplikt ved utreise.

Amnesti

Som tidligere nevnt, er det til enhver tid flere vernepliktige enn det forsvaret har behov for. Et betydelig antall algeriere har aldri tatt noe initiativ overfor myndighetene for å be om utsettelse, fritak eller på annen måte få forhold rundt verneplikten inn i ordnede former.

For å regularisere situasjonen for dem som ikke har utført sin lovpålagte plikt til å ta kontakt med myndighetene for å avklare forhold rundt verneplikten, har algeriske myndigheter gjennomført en rekke amnestier, i form av presidentforordninger. Amnestiene innebærer både at den vernepliktige slipper tjeneste og straff for å ha unndratt seg tjeneste.

I 2014 innførte myndighetene et amnesti som omfattet alle algeriske borgere over 30 år (det vil si født i 1984 eller tidligere), uten vilkår. I 2017 innførte myndighetene tilsvarende amnestier for årskullene 1985, 1986 og 1987 (APS 2018; Le Midi Libre 2017).

Algeriere som er bosatt i utlandet kan også komme inn under amnestiene. Ifølge Algeries generalkonsulat i Paris (u.å.) tar søkeren kontakt med nærmeste ambassade og framlegger fødselsattest, kopi av ID-kort, kopi av konsulært ID-kort, oppholdstillatelse og dokumentasjon på skole eller arbeid.

Landinfo slutter av informasjonen over at alle algeriske borgere over 25 år som ikke har meldt seg til registrering, møtt til sesjon, gjennomført verneplikten, unnlatt å søke om fritak eller utsettelse, eller på annen måte tatt kontakt med myndighetene med sikte på å avklare forhold rundt verneplikten, kan ta kontakt med forsvarsmyndighetene, enten i Algerie eller ved nærmeste utenriksstasjon, med sikte på å bringe verneplikten i lovformelig orden, enten ved å be om utsettelse eller fritak, eller få amnesti. Landinfo kan imidlertid ikke *utelukke* at algeriske myndigheter, i særskilte tilfeller, når de selv finner det opportunt, kan bruke bestemmelsene i den militære straffeloven for å straffeforfølge en person som har unndratt seg verneplikt. I hvilken grad dette faktisk skjer, har Landinfo ingen opplysninger om, til tross for brede informasjonssøk over tid. Advokater og menneskerettighetsorganisasjoner som Landinfo har vært i kontakt med (Amnesty International Algerie, e-post april 2018; LADDH, e-post mars 2018) opplyser at de ikke har arbeidet med denne type saker. Landinfo slutter av denne informasjonen at straffeforfølgelse i forbindelse med tjenesteunndragelse ikke anses som et generelt menneskerettighetsproblem i Algerie i dag.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Algeries generalkonsulat i Paris (u.å.). *Recensement / Régularisation*. Paris: Algeries generalkonsulat i Paris. Tilgjengelig fra <http://www.consulat-paris-algerie.fr/service-national/recensement/> [lastet ned 13. mars 2018]
- APS (2018, 11. januar). Service national: Environ 250.000 citoyens régularisés en trois ans. APS. Tilgjengelig via http://www.huffpostmaghreb.com/2018/01/11/service-militaire-algerie_n_18977358.html [lastet ned 22. februar 2018]

Respons **Algerie: Verneplikt**

- Bendada, L. (2018, januar). Service national: Des mesures incitatives à la hauteur des attentes. *El-Djeich*, (654), 45-47. Tilgjengelig fra http://www.mdn.dz/site_principal/sommaire/revue/images/EldjeichJan2018Fr.pdf [lastet ned 13. april 2018]
- Connection e.V. (2016, 5. september). *National service and conscientious objection in Algeria*. Offenbach: Connection e.V. Tilgjengelig fra <https://en.connection-ev.org/article-2331> [lastet ned 16. april 2018]
- Ghanem-Yazbeck, D. (2017a, 7. desember). *The Algerian Army: Cooperation, Not Intervention*. Beirut: Carnegie Middle East Center. Tilgjengelig fra <http://carnegie-mec.org/2017/12/07/algerian-army-cooperation-not-intervention-pub-74970> [lastet ned 22. februar 2018]
- Ghanem-Yazbeck, D. (2017b, 2. mai). *The Algerian Enigma*. Beirut: Carnegie Middle East Center. Tilgjengelig fra <http://carnegie-mec.org/2017/05/02/algerian-enigma-pub-69845> [lastet ned 22. februar 2018]
- Global Firepower (2018). 2018 Algeria Military Strength. Current military capabilities and available firepower for the nation of Algeria. *Global Firepower*. Tilgjengelig fra https://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=algeria [lastet ned 22. februar 2018]
- Landinfo (2014, 10. november). *Algerie: Islamisme på 1990-tallet*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://landinfo.no/asset/3002/1/3002_1.pdf [lastet ned 16. april 2018]
- Le Midi Libre (2017, 3. august). Service National. Régularisation des citoyens nés en 1985, 1986 et 1987. *Le Midi Libre*. Tilgjengelig via <https://www.djazairss.com/fr/lemidi/1708030106> [lastet ned 17. april 2018]
- [Lov om verneplikt] (2014). *Loi n° 14-06 du 13 Chaoual 1435 correspondant au 9 août 2014 relative au service national*. Tilgjengelig fra <https://www.joradp.dz/FTP/jo-francais/2014/F2014048.pdf> [lastet ned 22. februar 2018]
- Mehenni, M. (2018, 22. februar). Service national: les jeunes algériens ne sont plus réticents. *TSA*. Tilgjengelig fra <https://www.tsa-algerie.com/service-national-les-jeunes-algeriens-ne-sont-plus-reticents/> [lastet ned 13. april 2018]
- [Militær straffelov] (2007). *Code de justice militaire*. Tilgjengelig fra <https://www.joradp.dz/TRV/FJustM.pdf> [lastet ned 12. mars 2018]
- Ministère de la Défense Nationale (u.å.). *Le Service National*. Alger: Ministère de la Défense Nationale. Tilgjengelig fra http://www.mdn.dz/site_principal/index.php?L=fr#undefined [lastet ned 14. mars 2018]
- U.S. Department of State (2017, 3. mars). *2016 Country Reports on Human Rights Practices – Algeria*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig via <http://www.refworld.org/country/COI,USDOS,,DZA,,58ec8a7d3,0.html> [lastet ned 17. april 2018]

Muntlige kilder

- Amnesty International Algerie. E-post 8. april 2018.
- LADDH, dvs. Ligue Algérienne pour le défense des Droits de l'Homme. E-post 20. mars 2018.

Respons **Algerie: Verneplikt**

© Landinfo 2018

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.